

Схвалено рішенням
педагогічної ради ЗО
(Протокол від 29.10.2025 № 2)

Затверджено та введено в дію
Наказ директора ЗО
від 30.10.2025 № 21

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЮ НАСИЛЬСТВУ ТА ЖОРСТОКОМУ ПОВОДЖЕННЮ З УЧНЯМИ У КРАСІВСЬКОМУ ЛІЦЕЇ ІМЕНІ Ц.Л.ПОСУДЕВСЬКОГО

1. Загальні положення

Це Положення регулює питання організації захисту учнів від різних форм насильства та жорстокого поводження у ЗО.

Положення розроблено на основі Законів України «Про освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про охорону дитинства», «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми», Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. №658.

1.1 .Основні терміни

безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможлиблюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпеки харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (булінг (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможлиблюють вживання на території закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин;

здорове освітнє середовище – сукупність умов, заходів і правил у закладі освіти, що спрямовані на формування культури здорового способу життя (знань, навичок, здатності усвідомленої потреби) в усіх учасників освітнього процесу і зміцнення здоров'я здобувачів освіти у безпечному освітньому середовищі, зокрема шляхом організації оптимального розподілу рухової активності, фізичних та інтелектуальних навантажень і відпочинку, психологічного та/або психолого-педагогічного супроводу, формування культури особистої гігієни, здорового харчування, безпекового, екологічного мислення та поведінки, у тому числі в інформаційному (зокрема цифровому) середовищі, культури діалогу та ненасильницької, безконфліктної комунікації, проведення профілактичних і просвітницьких заходів, застосування ергономічних підходів у створенні освітнього середовища;

жорстоке поводження з дитиною – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, насильства за ознакою статі, булінгу (цькування), мобінгу (цькування), а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини;

насильство – будь-які умисні діяння, що вчиняються всупереч волі, бажання або без згоди особи та порушують її права, свободи, законні інтереси або перешкоджають виконанню нею визначених законодавством обов’язків;

фізичне насильство – форма насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру;

психологічне насильство – форма насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров’ю особи;

сексуальне насильство – форма насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

економічне насильство – форма насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

систематичність – вчинення насильства два і більше разів протягом року;

посадова особа – керівник та працівники ЗО, у тому числі педагогічні працівники, медичні працівники, тренери та інші працівники, які взаємодіють з дітьми;

булінг (цькування) – психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або

дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків;

мобінг – тип відносин між дітьми, при яких існує група агресорів, які систематично переслідують жертву з метою морального, психологічного, фізичного виключення її з класу, школи, що включають дорікання лайку, образи;

колектив – група з двох або більше осіб, які об'єднані (організовані) відповідно до законодавства з метою здобуття освіти, тренування, творчості, оздоровлення, відпочинку, лікування тощо та не перебувають між собою у трудових відносинах;

програма для дитини або іншої особи, яка вчинила булінг (цькування) – комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки особи, яка вчинила булінг (цькування), формування у неї нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків

програма для дитини або іншої особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком – комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості у собі та формування у особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком, здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права у приватних стосунках, у тому числі за допомогою уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування

1.2. Основні завдання Положення про запобігання і протидію насильству та жорсткому поводженню з учнями у ЗО

Основними завданнями цього Положення є:

– запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорсткого поводження з учнями;

– формування у працівників ЗО відповідального ставлення до недопущення насильства та жорсткого поводження з учнями;

– поширення культури нульової толерантності до насильства та жорсткого поводження з учнями;

– розроблення правил поведінки для всіх учасників освітнього процесу – учнів, батьків, вчителів та інформування про них;

– визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в ЗО;

– забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорсткого поводження з учнями.

1.3. Основні заходи по унеможливленню насильства та жорстокого поводження з учнями у ЗО

1) превентивні заходи:

- затвердження Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з учнями;
- затвердження форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо учня згідно з додатком 1;
- затвердження форми реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) згідно з додатком 2 (*або: ведення обліку внутрішніх інцидентів (повідомлень про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною) в інший спосіб за рішенням ЗО*);
- затвердження форми анкети анонімного опитування для учнів згідно з додатком 3;
- затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з учнями у ЗО;
- інформування учнів, батьків або інших законних представників дитини, працівників ЗО з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з учнями;
- проведення оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження з учнями в ЗО, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації;
- врахування ризиків насильства та жорстокого поводження з учнями під час прийому на роботу працівників ЗО;

2) заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з учнями:

- організація доступних та безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з учнями у ЗО (далі – повідомлення);

3) заходи з навчання та підвищення обізнаності унеможливлення насильства та жорстокого поводження з учнями:

- організація тренінгів, інших навчальних заходів для працівників ЗО та інших фахівців, які контактують з учнями;
- організація інформаційних сесій для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);
- залучення батьків, інших законних представників дитини (проведення батьківських зборів, розповсюдження інформаційних матеріалів);

4) заходи з моніторингу та оцінки виконання програми:

- регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);

- збір інформації для зворотного зв'язку (анкетування дітей, батьків, персоналу);

- аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню);

5) заходи з інформування (розміщення у доступних місцях для учнів та батьків, інших законних представників інформаційних матеріалів (плакатів, брошур із контактами служб допомоги, контактних номерів телефонів для анонімного звернення).

2. Директор ЗО

- затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з учнями з урахуванням Типової програми, є відповідальним за його реалізацію, забезпечує його оприлюднення, ознайомлення з ним своїх працівників та здійснює контроль за виконанням;

- забезпечує здійснення заходів із ознайомлення працівників ЗО, інших фахівців, які контактують з учнями, із Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з учнями до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи суб'єкта роботи з учнями;

- не допускає прийом на роботу осіб, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи або насильства чи жорстокого поводження з дітьми;

- під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт з учнями, проводить опитування, яке може включати запитання ситуаційного характеру щодо насильства або жорстокого поводження із дитиною, з метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження;

- забезпечує виявлення поведінки дітей, працівників ЗО, яка потенційно може призводити до насильства та жорстокого поводження зокрема такої, що може призводити до порушення права дитини на повагу до її особистості, гідне ставлення;

- розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує функціонування механізму подання повідомлень;

- невідкладно письмово повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з учнем;

- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;

– забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для учнів, батьків або інших законних представників дитини, працівників ЗО з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;

– взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, ЗО, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

3. Працівники ЗО

1) повинні не допускати:

– використання тону голосу, який може сприйматися як залякування або образа, використання принизливих коментарів стосовно дітей та в присутності дітей, застосування покарань до дитини;

– фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною, а у разі коли передбачається фізичний контакт з дитиною, який є необхідним відповідно до змісту заходів з дитиною, такий контакт проводиться у присутності не менше однієї повнолітньої особи, крім виконавця, або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини

2) у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з учнем зобов'язані:

– вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з учнем;

– надати у разі потреби домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції;

– повідомити директору ЗО та одному з батьків або іншим законним представникам учня, який вчинив насильство або жорстоке поводження, та учня, який постраждав від насильства або жорстокого поводження, про виявлення ознак насильства або жорстокого поводження;

– у разі вчинення жорстокого поводження з учнем директором ЗО невідкладно повідомити про це відділ освіти (*гуманітарний відділ і т. ін.*) _____ ради.

4. Функціонування механізму реагування на випадки насильства або жорстокого поводження з учнем

4.1. Директор ЗО

– призначає відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;

– створює комісію з розгляду випадків насильства або жорстокого поводження з учнями, до складу якої входять педагогічні працівники, у тому числі практичний психолог та соціальний педагог ЗО;

– головує на засіданнях комісії з розгляду випадків насильства або жорстокого поводження з учнями

– розглядає повідомлення про насильство або жорстоке поводження з учнями протягом однієї доби з дня його надходження;

– у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з учнем невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє про це батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), письмово повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей;

– вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585 “Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах”.

4.2. Відповідальна особа для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми

– забезпечує інформування дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, працівників ЗО про їх обов’язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;

– організовує функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв’язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення;

– реєструє повідомлення, що надійшло, про випадок насильства та жорстокого поводження з учнем;

– веде облік у журналі безпеки, у якому реєструє внутрішній інцидент;

– заповняє Форму первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо учня та невідкладно подає її директору ЗО;

– організовує засідання комісії із залученням (за згодою) батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін випадку насильства та жорстокого поводження, учня, який вчинив, та учня, який постраждав від насильства або жорстокого поводження, представників інших суб’єктів реагування на випадок насильства або жорстокого поводження.

5. Прикінцеві положення

5.1. «Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми у ЗО» приймається педагогічною радою і вводиться в дію наказом директора ЗО.

5.2. Положення оприлюднюється на веб-сайті ЗО.

ФОРМА
первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо учня
ЗО

Дата події або виявлення: « ____ » _____ 20__ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

☐ дитина з інвалідністю;

☐ дитина-сирота;

☐ дитина, позбавлена батьківського піклування;

☐ інше: _____

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____

Опис ситуації: _____

(вказати максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

☐ тілесні ушкодження;

☐ страх, уникання контакту;

☐ розповіді про образи/тиск;

☐ інше: _____

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

☐ поінформовано відповідальну особу ЗО;

☐ поінформовано батьків/інших законних представників;

☐ поінформовано службу у справах дітей;

☐ поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;

☐ інше:

(підпис особи, яка заповнює первинне повідомлення)

(дата)

ФОРМА

реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки)

[illegible]

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/інше.

****Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо**

АНКЕТА
анонімного опитування для учнів*

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у ЗО?

- ☐ так, завжди;
- ☐ інколи;
- ☐ ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі?

- ☐ з повагою;
- ☐ байдуже;
- ☐ іноді грубо або несправедливо.

3. Чи були випадки, коли хтось із працівників ЗО, інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?

- ☐ так;
- ☐ ні.

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?

- ☐ так;
- ☐ ні.

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?

(відкрите поле)

*Анкета заповнюється учнями у доступному форматі.